

перегляд вироку, ухвали суду, що стосується прав, свобод чи інтересів особи, судом вищого рівня (принцип права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності), але укладення угоди для обвинуваченого чи потерпілого обмежує право на оскарження вироку, що є наслідком укладання угоди.

Так, відповідно до ст. 473 КПК, наслідком укладання угоди про примирення та затвердження угоди про визнання винності є позбавлення права на притягнення особи до кримінальної відповідальності за відповідне правопорушення, а також обмеження права на оскарження вироку. Згідно з ч. 1 ст. 476 КПК у разі невиконання угоди про визнання винуватості прокурор не зобов'язаний, а має право звернутися до суду, який затвердив таку угоду, з клопотанням про скасування вироку.

Отже, як бачимо на прикладі США, інститут угод у кримінальному процесі, який покликаний зробити кримінальне провадження більш гуманним, не дивлячись на свої переваги, може стати механізмом репресій і примушування. Особливо гостро ця проблема може постати у поєднанні з проблемою корупції в правоохоронних органах, а тому Україні необхідно взяти до уваги досвід застосування правового інституту угод у кримінальному процесі для того, щоб, врахувавши чужі помилки, уникнути власних.

Щодо співвідношення слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів за законодавством України

Шайкова М.А., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Шарай Л.Г.

Процеси реформування політичної й правової складових нашого суспільства наразі протікають досить суперечливо, оскільки, з одного боку, поступово створюються та закріплюються нові інститути правової держави, приймаються нові законодавчі акти, спрямовані на боротьбу із корупцією, забезпечення прав і законних інтересів громадян. З другого боку – зростає політична нестабільність, заходи, які були запроваджені в державі, не приводять до зниження злочинності; судово-правова реформа, метою якої було створення незалежної судової влади, справедливого, неупередженого суду, який би забезпечував права людини на справедливий розгляд справи у розумні строки, не виправдано затягнулася.

Однією з важливих подій для всієї держави стало набуттям чинності нового Кримінального процесуального кодексу України, концепція якого тривалий час викликає безліч дискусій серед теоретиків та практиків юриспруденції, оскільки з'явився новий і досі не випробований процесуальний інститут – негласних (слідчих) розшукових дій.

Проблематика співвідношення оперативно-розшукової діяльності з кримінальним процесом досліджувалась у працях вітчизняних та зарубіжних вчених: Б. І. Бараненка, В. В. Гевка, В. А. Глазкова, В. О. Глушкова, Є. О. Дідоренка, Є. А. Долі, О. Ф. Долженкова, І. М. Дороніна, В. І. Жажицького, О. Д. Жука, С. Ю. Ільченка, Є. Г. Коваленка, В. А. Колесника, С. А. Кириченка, В. Т. Маляренка, Д. Й. Никифорчука, Ю. Ю. Орлова, М. А. Погорецького, Б. Г. Розовського, В. Б. Рушайла, В. А. Селюкова, І. В.

Сервецького, В. М. Тertiшника, М.С. Шумила, та інших.

Кримінальний процесуальний закон України не дає чіткого визначення поняття негласних слідчих (розшукових) дій, а лише зазначає, що вони є різновидом слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню (ч. 1 ст. 246 КПК України) [1]. Такий же недолік містить у собі Закон України «Про оперативно-розшукову діяльність», який наголошує, що оперативна-розшукова діяльність — це система гласних і негласних пошукових, розвідувальних та контррозвідувальних заходів, що здійснюються із застосуванням оперативних та оперативно-технічних заходів, але не розкриває зміст жодного з зазначених вище заходів [2]. З цього випливає, що два основні нормативно-правові акти, які регулюють діяльність правоохоронних органів під час розкриття справи не надають повного і загального значення вчинюваним діям і певною мірою залишають це на розсуд посадових осіб.

Аналіз статей, що регламентують порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій у КПК, свідчить про певну колізійність деяких положень. Наприклад, відповідно до ч. 6 ст. 246 КПК України, проводити негласні слідчі (розшукові) дії має право слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням — уповноважені оперативні підрозділи органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, органів Державної пенітенціарної служби України, органів Державної прикордонної служби України, органів Державної митної служби України. За рішенням слідчого чи прокурора до проведення негласних слідчих (розшукових) дій можуть залучатися також інші особи [1].

Водночас відповідно до ч. 6 ст. 246 КПК України за рішенням слідчого і прокурора до проведення негласних слідчих дій можуть залучатися також інші особи, що слід відобразити у постанові, оскільки згідно зі ст. 251 КПК України у ній повинні міститися відомості про особу, яка буде їх проводити. Отже, можна дійти висновку, що цим рішенням визначаються особи, які також мають право проводити відповідні негласні слідчі дії. Адже встановивши можливість проведення негласних слідчих (розшукових) дій, у Кодексі не передбачено, які саме особи вправі безпосередньо проводити ці дії, їх статус. Тільки у ст. 272 КПК України згадується, що під час досудового розслідування тяжких або особливо тяжких злочинів можуть бути отримані фактичні дані, речі й документи, які мають значення для досудового розслідування, особою, яка відповідно до закону виконує спеціальне завдання, беручи участь в організованій групі чи злочинній організації, або учасниками такої групи чи організації, які на конфіденційній основі співпрацюють з органами досудового розслідування [1].

Вбачається, що застосування тільки вказаних статей на практиці потребує прийняття спеціального закону, який регулюватиме процесуальний статус осіб, яким доручається проводити негласні слідчі (розшукові) дії, форми взаємодії їх з особами, які доручили їм виконання вказаних дій, і багато інших питань. По суті цей закон перетвориться на чинне нині законодавство про оперативно-розшукову діяльність і призведе до дублювання вирішення окремих питань.

Аналізуючи цікавий досвід окремих країн Євросоюзу, вбачається, що в

Україні був врахований найбільш прогресивний світовий досвід у правовому регулюванні використання на досудовому розслідуванні негласних форм та методів здобуття інформації про підготовлюваний або вчинений злочин, а також попередження підозрюваного про обмеження, які були до нього застосовані.

Відомо, що такі негласні слідчі дії регламентовано нормативно-правовими актами в різних європейських державах – Німеччина, Бельгія, Італія, Естонія, Литва та ін. До речі, розглядувані спеціальні слідчі заходи не мають у законодавстві цих держав єдиної назви. Трапляються такі їх найменування: а) негласні слідчі дії; б) особливі слідчі заходи; в) процесуально-примусові заходи негласного характеру; г) спеціальні дії досудового розслідування; ґ) інші процесуально-примусові заходи; д) тасмні дії слідчих досудового розслідування, при виконанні яких виявляються і фіксуються фактичні дані, що мають значення для розслідування злочинних діянь і розкриття особи, яка вчинила злочин.

Із наведеного випливає, що негласні слідчі (розшукові) дії за своєю природою є оперативно-розшуковими. Це зайвий раз переконує, що вказані дії повинні бути передбачені у спеціальному законі та не належать до слідчих (розшукових) дій.

Список використаних джерел:

1. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13 квітня 2012 р. // Голос України.– 2012. – № 90-91. – 19 травня.
2. Закон України «Про оперативно-озшукову діяльність» // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 22. — Ст. 303.

Проблеми вдосконалення криміналістичного обліку ознак і властивостей осіб, які вчинили злочин

Шаршун Н.В., студент ННІПП НАВС

Науковий керівник: доктор юридичних наук, професор *Лук'яничков Є.Д.*

Особа, яка вчинила злочин виступає об'єктом криміналістичного обліку за характерними для неї ознаками і властивостями, оскільки вона посідає центральне місце у структурі складу злочину. Згідно ст. 214 КПК України з моменту вчинення злочину і внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) та початку розслідувань між державою і особою виникають певні правовідносини [1, с. 118].

На усіх етапах кримінального провадження увага правоохоронних органів зосереджена на особі, яка вчинила злочин і набуває статус учасника кримінально-процесуальних правовідносин. Така особа характеризується сукупністю певних фізичних, біологічних та соціальних ознак і властивостей, які відрізняють її від усіх інших та індивідуалізують.

У цьому плані важливого значення набуває криміналістичне дослідження особи, яка вчинила злочин. Це потрібно для повного і об'єктивного розслідування злочину, аналізу матеріалів кримінального провадження й обґрунтованого призначення покарання.

Варто зазначити, що криміналістичне дослідження проявляється не тільки у фізичних і біологічних дослідженнях особи, а й соціальних властивостей